

Otázka a tázání

Vedle rozpoznání rozdílu mezi otázkou, kterou se obracíme na něho, kdo odpověď již zná, a otázkou, kterou klademe „skutečnosti“ (resp. kterou skutečnost, např. přírodní, vtahujeme „do otázky“, do situace, kdy je zkoumána a vyšetřována), na rozdíl do nejhlubšího typu otázky, totiž otázky „existenciální“, je zapotřebí rozpoznávat ještě jiný typ rozdílů v povaze tázání, kde můžeme hodnotit něco jako „pravdivost“ anebo opravdovost otázky. Otázka může totiž být také jen předstírána, a to tak, že odpověď není vůbec očekávána (např. pilátovská otázka „co je pravda?“), anebo na druhé straně že všichni už na ni znají odpověď, takže je zbytečná (tzv. řečnická otázka). Otázka může být také nesena skepsí, může vyvěrat z pochybností, zda vůbec lze někdy odpověď najít. Zde nám nejde o formulace, které mohou cílit i k něčemu docela jinému než k odpovědi, nýbrž o záměr, který je nerozlučně spjat se samotným tázáním, ba který s ním vlastně splývá. Musíme umět rozpoznat právě ten záměr: otázka, kterou se netážeme, nýbrž kterou dáváme průchod skepsi a beznaději, že odpověď neexistuje nebo je nedosažitelná, není vlastně skutečnou otázkou. Právě proto se nemůžeme a nesmíme pokoušet předmětně určit, co to je otázka, ale vždycky se musíme především orientovat na akt, na výkon tázání, a to ne jako na uskutečněný výkon a na jeho produkt, nýbrž na samy zdroje tázání, tedy na to, zda se sami stavíme „do otázky“, zda tou otázkou nemíříme jen ven ze sebe na „danost“, nýbrž zejména na to, co dáno není a co se má nebo může stát také a někdy především naším přičiněním. Jen ta otázka je skutečně existenciální otázkou, když si tážeme na to, co hic et nunc v dané situaci máme udělat, ale ne v omezeném zaměření na situaci samu, nýbrž na její vyústění do situovanosti širší a hlubší, tedy se zaměřením nikoli na cíle onečné, nýbrž nekonečné (jak to říká Broch).

(Praha, 040323-2.)